

דף סב.

עין משפט א.ב.ג.ד.

יו"ד סימן קסא פעיף ו

ו. ז. לקח הרבית ומת המלוה, אין היורשים צריכים להחזיר ^ט אלא א"כ היה דבר מסויים ^י כמו פרה וטלית ועשה אביהם תשובה ^כ ולא הספיק להחזיר עד שמת.

עין משפט ו.

יו"ד סימן קס פעיף א

א. א. צריך ליזהר ברבית ^ל דכמה לאוין נאמרו בו, ואפי' הלוה הנותנו והערב והעדים ^מ עוברים.

הגה: אין חילוק בין מלוה לעני או לעשיר.

הגה: הלוה עובר דוקא ברבית דאורייתא, אבל ברבית דרבנן ^נ אינו עובר אלא משום לפני עוור לא תיתן מכשול.

^ט. מברייתא שם ס"ב ע"א. שלמדו מפסוק "אל תקח מאתו נשך" לדידיה אזהר רחמנא ולא לבניו. ט"ז ס"ק ד'.

^י. שאז חייבים להחזיר משום כבוד אביהם. ש"ך ס"ק י'. ורק בעשה תשובה יש כבוד אביהם.

ובדגול מרבכה מסתפק אם מת הלוה, אם המלוה חייב להחזיר ליורשי הלוה כיון שעיקר חזרת רבית הוא משום וחי אחיך עמך וכיון שמת לא יבא להחיותו בזה, והביא מהכלבו שכתב דחייב להשיב ללוה או ליורשיו, וכתב דאפשר דשם ברוצה לשוב בתשובה שלמה אבל הבי"ד אין כופין להשיב ליורשי הלוה.

ודבר מסויים לאו דוקא אלא כל דבר שהוא בעין. ש"ך ס"ק י"א.

^כ. שאז יש כיבוד לאביהם וכנ"ל.

^ל. ממשנה בב"מ ע"ה. והמלוה עובר בו' לאוין, והלוה עובר בג' לאוין, והערב והעדים והסופר עוברים בב' לאוין, והסרסור עובר בלאו דלפני עוור. בן איש חי פ' ואתחנן הלכה א'.

^מ. כתב הדרישה דגם הסופר עובר, וכ"כ הרמב"ם, וכל מי שמתווך או מסייע בזה עובר משום לפני עוור. ש"ך ס"ק א'.

^נ. וה"ה העדים אינם עוברים ברבית דרבנן אלא על לפני עוור, כ"כ בת"ה. פ"ת אות ג'.

דף סב :

עין משפט א.ב.

יו"ד סימן קסג סעיף ג.

ג. אמר לו הלויני מאה, אמר לו מאה אין לי חטים במאה יש לי ונתן לו חטים במאה כמו שהוא השער, וחזר ולקחם ממנו בצ' ועדיין הם שווים מאה, אם פרע לו לבסוף המאה בפירות מותר, אבל אסור לפרוע במעות משום הערמת רבית מאחר שאמר לו בהתחלה הלויני מאה ע. עבר ועשה הרי מוציא ממנו מאה בדין, שאפי' אבק רבית אין כאן פ.

הגה: וי"א דהוי אבק רבית.

הגה: וכל זה לא מיירי אלא כשלא התנו מתחילה על כך, אבל אם התנו מתחילה לקנות ממנו בפחות הוי רבית גמור ז, ואפי' פרע לו פירות אסור.

- ס. בב"מ ס"ב ע"ב, ודוקא משך החטים לרשותו או קנה בדרך קנין גמור, אבל בלי זה נראה כרבית בכל ענין אפי' אמר לו תחלה הלויני חטים וגם לבסוף פורע לו המנה בפירות. ש"ך ס"ק ו'.
- וכשהתנו לפורעו בפירות אם יכול לפורעו במעות, תלוי הדבר במחלוקת ר"ת ורשב"ם בסי' קע"ה סעיף ו'. ש"ך ס"ק ח'.
- ע. אבל אמר לו תחלה הלויני חטים מותר. ש"ך ס"ק ט'.
- פ. טור בשם הרמב"ם בפ"ה מהלכות מלוה, וכן הכריע הרשב"א מלשון הברייתא, וכמ"ש שזה מותר רק משום הערמה אסור. ביאורי הגר"א אות י"ב.
- צ. והב"ח כתב דאינו אלא כעין רבית גמור.